

Els rendiments del mirall basc

Durant anys s'ha generat un cert emmirallament en determinats sectors, i a diferents nivells, del nacionalisme català pel model basc. Però el conflicte del país també ha marcat en moltes ocasions les agendes polítiques, especialment al Principat, i s'ha convertit en un pretext policial per criminalitzar qualsevol moviment alternatiu.

El terme *basquitis* no figura a cap diccionari. El motiu és que, etimològicament, no té cap sentit. En canvi, políticament en té molt. És la fascinació per les idees, postulats, actituds i fins imatgeria *euskaldun* que tenen molts sectors alternatius i independentistes dels Països Catalans. I això no és nou d'ara. Ja a la transició, diverses organitzacions i partits van copiar fil per randa els estatuts i estratègies dels partits bascos. El cas més clar, però no l'únic, fou el de Nacionalistes d'Esquerra, que va fer seu l'ideari de la primera Euzkadiko Ezkerra, formació que evolucionà cap a la dissolució dins del PSE-PSOE. A finals dels anys setanta semblava que el model basc era, sinó l'únic, sí el millor camí per seguir. Tant és així que, el novembre del 1980 –just quan naixia Terra Lliure–, diversos independentistes propers al PSAN van col·laborar amb ETA pm en l'assalt a la caserna de Berga. Així mateix, el 1986, l'activista Joan Carles Monteagudo abandonà Terra Lliure per ingressar a ETA.

Però no cal remetre's al món de l'activisme ni a dècades passades. Avui mateix, en ple any 2001, la fascinació dels independentistes catalans vers el moviment basc es pot constatar d'una forma aclaparadora. En l'actualitat, al Principat es ven el 24% del total de discos de tots els grups de música radical basca. Així mateix, els catalans que van assistir als dos darrers concerts de Negu Gorriak, el passat mes de març a Sant Sebastià, es compten per milers. Per què cada any hi ha més gent del Principat a l'Aberrri Eguna (dia de la pàtria basca) que a la diada del País Valencià?

I no només això: l'Euskal Etxea de Barcelona té quatre-cents socis, més de la meitat dels quals són catalans, mentre que casals independentistes tan arrelats com el de Sants o el de Gràcia amb prou feina s'acosten al centenar de membres. Més de cinc-cents joves han participat enguany –entre l'1 de març i el 8 d'abril– a la Korricursa, la “versió catalana” de la *korrika*, el Correllengua d'Euskal Herria, que ja fa vuit anys que s'organitza a Catalunya.

En l'àmbit editorial, mentre empreses compromeses com Edicions el Jonc, nascuda l'abril del 1999, no passa dels cinc-cents subscriptors, la revista *Ardi Beltza*, nascuda el gener del 2000, ja en té més de mil! Diversos comercials i periodistes catalans hi treballen i arreu dels Països Catalans els col·lectius de suport a *Ardi Beltza*, formats íntegrament per joves del país, han organitzat més de setanta presentacions d'aquesta revista.

És cert que els Països Catalans acullen un gran nombre de bascos –17.000– però també ho és que la gran majoria d'aquests immigrants, si dediquen algun esforç a la causa basca, ho fan en les prop de cent cinquanta tavernes basques que hi ha escampades arreu del territori català.

Aquesta és una actitud que, a finals dels anys seixanta, Carles Maria Espinalt i Manuel de Pedrolo semblaven presagiar quan denunciaven el profund complex d'autoodi dels catalans. Una anàlisi que el filòsof Rubert de Ventós, a finals dels noranta, actualitza amb la següent sentència: aquest és un país afectat de *peterpanisme*. I quan Rubert de Ventós diu *país* ho fa conscientment,

perquè la *basquitis* neix en uns sectors concrets, però s'estén.

No és gratuïta la reflexió de Pasqual Maragall, futurible president de la Generalitat de Catalunya, quan afirma que fins que no es resolgui el tema del País Basc serà molt difícil afrontar cap reforma de l'estructura de l'estat. I, de fet, Jordi Pujol, sense dir-ho, va fer el mateix a la Declaració de Barcelona. Aquell text que proposava revisar la Constitució espanyola en l'any del seu vintè aniversari, es va signar el 16 de

racions de gairebé tots els polítics catalans, sinó també les seves agendes.

La 'basquitis' policial. Però no tot s'acaba en aquesta mena de vasos comunicants entre els ritmes polítics d'Euskal Herria i els Països Catalans. En l'àmbit policial, les forces de seguretat de l'estat han aprofitat tota aquesta dinàmica per endegar una nova estratègia als Països Catalans. L'objectiu: criminalitzar qualsevol organització o entitat "subversiva" fent servir, només,

Un cas molt semblant és el de la vintena de detinguts pels aldarulls del 12 d'octubre del 1999 al barri de Sants de Barcelona. La policia justificà la desproporcionada operació amb un argument ben simple: els detinguts havien seguit consignes d'experts militants de Jarrai, que haurien dirigit els aldarulls.

Fins i tot hi hagué mitjans de comunicació que parlaren d'autocars de Jarrai vinguts expressament a Sants. Tot era mentida i malgrat que dies després tot plegat comencés a qüestionar-se des de diversos mitjans, la criminalització dels detinguts i de les entitats antifeixistes de Sants ja era un fet. A partir d'aquí, la delegada del Govern espanyol a Catalunya, Julia García-Valdecasas, ho ha tingut fàcil per denegar permisos d'activitat o manifestació a qualsevol grup o entitat: "Hay indicios de las relaciones de estos grupos con organizaciones radicales vascas." I punt. També així s'argumentà la brutal càrrega policial contra els estudiants a la Universitat Autònoma de Barcelona, el 14 de gener del 1999. Per què diversos ajuntaments del Principat han cridat la Guàrdia Civil perquè vigiles debats públics que tenien per únic títol "La llibertat d'expressió"? Fins i tot s'ha arribat a criminalitzar els periodistes que han participat en aquests actes. I tot perquè el tema a debatre partia del tancament del diari *Egin*, de l'empresonament del periodista Pepe Rei o de la il·legalització del setmanari basc *Ardi Beltza*. És a dir: tot allò vinculat al conflicte basc queda, automàticament, estigmatitzat.

La policia carrega contra alumnes de la UAB, el gener del 1999. La suposada relació amb el mon abertzale s'ha convertit en un pretext habitual per a les actuacions policials i judicials.

juliol del 1998, però CiU ha estat la que menys oxigen ha donat a aquesta Declaració i sovint s'ha desmarcat de les actituds més sobiranistes del PNB i BNG. Només a la segona reunió d'aquests tres partits, el 17 de setembre del 1998, després de l'anunci de la treva d'ETA i que el PNB hagués signat la Declaració de Lizarrar, CiU va gosar fer costat explícit als seus "companys de viatge".

Un cop més, la dinàmica basca imposava el ritme de la catalana. Una situació que, quan hi ha atemptats, es radicalitza fins al punt de mediatitzar no només el to i el contingut de les decla-

l'estigma basc. És així com el 9 de desembre del 1997 s'aplica la Llei antiterrorista a la Mireia Comas i quatre joves més del moviment *okupa* de Terrassa. Se'ls acusava d'atemptar contra ETT d'aquella ciutat sota la direcció d'un presumpte expert basc de Jarrai.

L'operació policial fou un muntatge i tots els detinguts sortiren al carrer vint-i-quatre hores més tard. Però el fet que els comunicats de premsa escrits des de la comissaria de via Laietana parlessin de Jarrai va fer gairebé tots els mitjans de comunicació del país bevessin a gallet i l'estratègia de criminalització del moviment *okupa* del Vallès fos un èxit.

Les dades parlen per si mateixes: la *basquitis* existeix i sembla créixer. El dubte només sorgeix a l'hora de quantificar-ne el seu rendiment polític. Les respostes són, sempre, controvertides, però si s'arribés a establir una relació inversament proporcional entre la força del suport basc als Països Catalans i la fluïxetat del moviment independentista català, potser significaria un retorn a situacions que es creien superades. Situacions en què l'afirmació que "el sentiment catalanista és un realitat passiva, difosa i sense nervi", feta per Gaziel, tenien raó de ser.

David Bassa